

Skatter i Torahn

Bibelstudium nr 52, A

Sabbaten den 4 september 2010

Vayelech – ”Gick i väg” – וַיֵּלֶךְ

Torahtext: 5 Mos 31:1-30

Haftarah: Jes 55:6 – 56:8

Apostoliska skrifterna: Apg 21:1 – 23:35

Om ni håller mina bud, förblir ni i min kärlek, liksom jag har hållit min Faders bud och förblir i hans kärlek.

(Joh 15:10)

Detta torahavsnitt innehåller endast ett kapitel. Mose har fått reda på, att han ska förbereda sin död och det är just dessa förberedelser som detta kapitel handlar om. Eftersom Mose här får i uppgift att skriva den sång som återfinns i kapitel trettio två, så skulle man kunna tycka, att även nästa kapitel borde höra till detta torahavsnitt. Mose skulle lära folket denna sång och den skulle vara som en hjälp och varning inför kommande problem. Men sedan mycket lång tid tillbaka beslutades det, att Moses sång skulle utgöra ett eget torahavsnitt. Eftersom vi följer den traditionella veckoindelningen av torahläsningarna, så lämnar vi därför Moses sång till nästa vecka och stannar i stället inför, hur Mose förberedde Israels folk på, att han skulle dö.

Att föra förbundet vidare...

Eftersom Torahn var given som ett heligt förbund mellan Herren och hans folk, måste det nu vidtas vissa åtgärder, så att detta

förbund ska kunna förmedlas till kommande generationer. Detta kapitel nämner minst tre sådana steg.

Den första åtgärden är, vad jag skulle vilja kalla en profetisk varning – liknande den i kapitel tjugoåtta. Herren ville till att börja med träffa Mose och Josua i uppenbarelsetältet (5 Mos 31:14), där han skulle förklara för förbundets ledare, att *”detta folk [skall] stå upp och trolöst följa främmande gudar i det land dit de kommer”*. (v 16) Det hebreiska uttryck som översatts ”följa” innehåller ett mycket målande ord som ofta används i samband med att bedriva otukt med skökor. Det förutsägs alltså inte endast, att Israel skulle ha ett intellektuellt intresse av andra religioner, utan att de även aktivt skulle ta del i allt vad tillbedjan av dessa främmande gudar innebar – både sexuell- och andlig otukt.

På grund av att de skulle kunna bli otrogna förbundet, så varnar Herren dem, att han i så fall skulle *”överge dem och dölja... [sitt] ansikte för dem”*. (v 17) Ordet ”överge” är ett ord som använts i fall, där den ena maken har lämnat den andra. Man kan alltså säga, att när Israel blir otroget mot Herren, så lämnar han hemmet, för att låta henne vara ensam i sin synd. Samma ord i grundtexten har även använts för att beskriva ett ”tillfälligt övergivande”. Detta ord innebär alltså inte en bestående separation eller skilsmässa, utan det har även en betydelse av ett tidsbegränsat tillstånd. Israel skulle emellertid helt och fullt få genomleva konsekvenserna av sitt handlande. Herren säger: *”Jag skall... dölja mitt ansikte för dem.”* (v 17) För att riktigt understryka vilka följder detta skulle innebära för Israel, föreslår Rashi, att Herren skulle dölja sitt ansikte för dem som om han inte skulle se deras bedrövelse.¹

På grund av Herrens oändliga medlidande med sitt folk ger han Mose i uppgift att skriva ner denna profetiska varning i form av en sång som han sedan skulle lära Israel. Jag tror, att en av anledningarna till detta är, att det är mycket lättare att komma ihåg

¹ Rashi, S.S. & R. Edition, sid 155.

en text, om man sjunger den. Nästa vecka ska vi granska denna sång lite närmare.

Det andra steget var att uppmana Mose att lägga en kopia av Torahn i förbundsarken. (v 24-26) Grundtextens ”*vid sidan av*” ger inget riktigt klart besked om Torahn skulle ligga i eller utanför arken. Det spelar egentligen inte så stor roll vilket, men man kan tycka, att om Herren menade, att den skulle ligga utanför arken, så skulle han ha gett specifika instruktioner om detta i samband med arkens konstruktion. Det är emellertid mycket viktigt att lägga märke till, att Israel alltid skulle ha en kopia av Torahn med sig och då särskilt ”*på den plats som HERREN utväljer till boning åt sitt namn*”. Ett fint exempel på vilken välsignelse detta kunde innebära, finner vi i berättelsen om, hur det var på kung Josias dagar. När den bortglömda ”lagboken” (Torahn) hittades i templet blev den i sanning till ett fantastiskt vittnesbörd i Israel och det bidrog till att föra Israels folk tillbaka till sin Far i himlen. Läs gärna hela den intressanta berättelsen om detta i 2 Kung 22!

Ett sista exempel på åtgärder som vidtogs för att föra förbundet vidare, finner vi i verserna 9-13. Vart sjunde år – vid lövhyddohögtiden – skulle Torahn läsas för folket ”*så att de får höra och så lär sig frukta HERREN*”. (v 12)

”På samma sätt som det i villkoren i hettiternas politiska dokument sades, att de nu och då skulle läsas offentligt, så skulle även det skrivna förbundsdocumentet mellan Gud och hans folk läsas offentligt vid vissa tillfällen.”² Trots att uppmaningen i 5 Mos 31:9-13 om läsningen av förbundsdocumentet är tydlig och klar, så är det svårt att riktigt veta vilken del av Torahn som skulle läsas. Gällde det hela Torahn, de tio förbundsorden, enbart sången i kapitel trettiotvå eller kanske hela Femte Moseboken? Rabbinerna har enligt traditionen stannat vid vissa nyckelavsnitt, 5 Mos 1:1 – 6:9 och 5 Mos 14:22 – 28:68.

² Peter Craige, *Deuteronomy (NICOT)*, sid 370.

En viktig tanke i detta textavsnitt är, att barnen i varje ny generation skulle få lyssna till Torahn. Kan man tänka sig ett bättre sätt att föra kunskaperna om förbundet vidare, än att försäkra sig om, att varje generations barn tillsammans skulle få lyssna till Torahns vittnesbörd? Detta är säkerligen en av anledningarna till, varför denna befallning gavs.

Att föra ledarskapet vidare...

Med tanke på att Mose snart skulle dö, måste han även göra förberedelser då det gällde Israels nya ledare. När Israels barn lämnade Egypten, var det två människor som var ledare för folket – Mose och Aron. Även om Mose var den som fick den mest framträdande rollen, så arbetade de två troget tillsammans för att leda folket genom öknen. Här i Femte Mosebokens trettioförsta kapitel måste nu ledarskapet föras över till andra och i slutet på Femte Moseboken har folket två nya ledare – Josua och Eleasar.

Är det bättre med två ledare än en? Ville Gud skapa en mönsterbild för, hur ledarskapet i hans församling skulle se ut? Kanske att man kan svara både ja och nej på dessa frågor. Det nekande svaret får stöd av 2 Mos 18:13-27, där vi ser, att ledarskapet för folket delegerades ut till ett antal domare. Detta var den rättsliga- och politiska strukturen för nationen. Men en ledare är något mer än bara en titel eller ett ämbete. På sätt och vis var Mose en ledare som inte fått någon officiell titel eller befattning från Herren. Detta leder oss till att svara ja på frågan. En ledare är en människa vars personlighet, inflytande och visioner leder och stimulerar andra till efterföljd. Mose var en sådan man. Mose och Aron hade varit ett sådant par och Eleasar och Josua skulle bli det.

Predikaren 4:9-12 talar om fördelen av att vara två eller fler personer som arbetar som ett team för att utföra ett uppdrag. *”Bättre två än en... om... [en] faller kan den ene resa upp den andre... Där den ensamme blir övervunnen, kan två stå emot. Och en tredubbelt tvinnad tråd brister inte så lätt.”* Kanske att detta är något att tänka på, när man beslutar om ledarskapet för exempelvis en församling eller något annat projekt som Herren har bett oss att utföra.

Låt oss nu se lite närmare på en utav den andra generationens ledare – mannen som Gud valde att leda Israel in i Kanaans land.

Josua

Den första gång Josua nämns i Torahn är i 2 Mos 17:8-16. Här möter vi honom som den som Mose utvalt att leda nationen i dess första strid – i kriget mot amalekiterna. Från detta tillfälle var Josua ledare för den israeliska armén.

Vi känner inte till vilka kvalifikationer Josua hade för en sådan ansvarsfull post. Vad vi däremot vet, är att han var trogen sin uppgift och mycket framgångsrik. På grund av sin duglighet som stridsman blev han utvald att vara med bland de spejare som sändes iväg för att utforska landet. När spejarna återvände med alla sina ”dåliga nyheter”, vände sig folket i uppror mot Mose och Aron. Josua stod emellertid upp och försökte lugna folket. (Se 4 Mos 14:5-9!) Han försökte tala om för dem, att det varken var deras eller någon annans sak att avgöra, om de skulle inta landet eller ej. Han sade: *”Om HERREN har behag till oss, skall han föra oss in i det landet och ge det åt oss... frukta inte för folket i landet... HERREN är med oss.”* (4 Mos 14:8, 9) Josua var en soldat som inte endast lyssnade till Överbefälhavaren utan som också personligen lärt känna honom och helt och fullt litade på honom. Det är inte underligt, att Mose valde just Josua till att leda Herrens armé.

Josua var emellertid inte bara en Herrens stridsman, han var även en tjänare. Vi läser om detta i 2 Mos 24:13: *”Då gav sig Mose av tillsammans med sin tjänare Josua.”* Grundtextens ord för tjänare är inte detsamma som att vara slav, utan i stället att man ger av sig själv för att möta andras behov. Josua gav alltså av sig själv för att hjälpa Mose. Detta var något som krävde ödmjukhet och vi ser, att Josua – precis som Mose – var en ödmjuk man. Josua fanns alltid vid Moses sida för att se, lyssna och lära.

I 2 Mos 33:11 kan vi läsa, att *”HERREN talade med Mose ansikte mot ansikte”*. Efter ett sådant gudsmöte gick Mose tillbaka till lägret och där fann han, att *”hans tjänare Josua, Nuns son, som var en ung man”* inte hade lämnat tältet. Varför lämnade han inte tältet? Han ville förmodligen höra allt om Moses förtroliga möte med Herren! Detta gjorde säkerligen ett djupt intryck på Josua och då speciellt med tanke på, att han var *”en ung man”*. Tänk vad mycket han måste fått lära sig från Mose vid sådana tillfällen. Dessutom ville han att det inte skulle ta slut – han lämnade inte tältet! I 4 Mos 11:28 får vi ytterligare en glimt av Josua som tjänare.

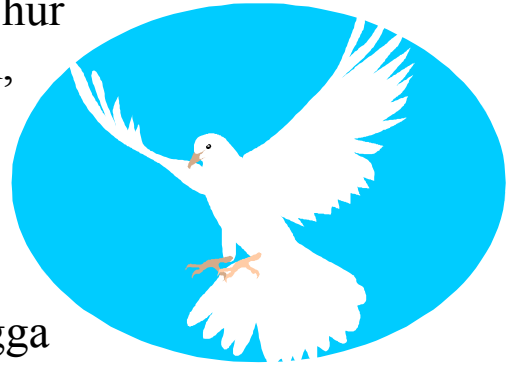
Vi har sett, att Josua var en soldat och en tjänare. Men den främsta egenskapen hos Josua var, att han var en *”andlig man”*. Den unika kombinationen av dessa tre egenskaper gjorde, att Mose kunde anförtro ledarskapet för Israel i hans händer.

En händelse som visar, vilken andlig man Gud gjort Josua till, finner vi i 4 Mos 27:12-23. Gud lät Mose se något av det land som han lovat Israel. Samtidigt påminde han Mose om, att han inte skulle få komma in i landet. Mose började då fundera över, vem som skulle leda folket efter honom. Herren talade om för honom, att han skulle utse Josua – *”en man med ande”*.³ (v 18) Josua behövde vara en sådan *”andens man”*, för när Mose funderade över sin efterträdare i vers sjutton, så tänkte han inte i första hand på en militär ledare. Han bad om en *”som kan gå i spetsen för dem när*

³ Kan enligt fotnot i *Svenska Folkbibeln* även översättas: *”En man som har Anden.”*

de drar ut eller vänder åter, och som kan vara deras ledare och anförare, så att HERRENS menighet inte blir som får utan herde". Mose önskade sig en ledare som inte enbart var soldat – utan även en herde. Herren talade om för honom: "Josua är den man du söker."

Det verkar som om de andliga egenskaper Josua ägde, hör samman med det som Nya testamentet kallar för Andens gåvor. I 2 Mos 32:17, 18 ser vi ett exempel på, hur de andliga gåvor Josua fått från Herren, ledde honom till att förstå, att folket var i en allvarlig andlig kris. Ytterligare ett exempel på en andlig gåva finner vi i 5 Mos 34:9. Josua *"var fylld med vishetens ande"*. Det är intressant att lägga märke till, att detta var ett resultat av att *"Mose hade lagt sina händer på honom"*. I 2 Tim 1:6 så förmedlas de andliga gåvorna från ledare till lärjunge på just detta sätt.

I 4 Mos 13:17 kan vi se, att Mose ändrade Josuas namn från Hosea till Josua. På hebreiska ser det ut så här: הושע (Hoshea) och יהושע (Y'hoshua). Förändringen bestod i tillägget av en konsonant och ändringen av en vokal (vilket den masoretiska texten visar). Men vad betyder då detta? Vad ville Mose ha sagt?

Genom att lägga till bokstaven *yod* ך så förändrades innebörden av namnet något. Hosea kan översättas "Han har hjälpt", medan Josua kan översättas "Herren frälser". Det hebreiska grundordet שוע betyder "ett rop på hjälp", "befrielse", "frälsning" eller "räddning".

En anledning till varför namnet förändrades kan vara, att nu när folket närmade sig löfteslandet med alla hotande krig, så behövde de veta, att trots att Josua var deras ledare, så var det Herren själv som skulle befria/frälsa dem från fienden. Budskapet som nådde

folket var, att när frälsning, räddning eller befrielse behövdes, så skulle deras enda hopp stå till Herren.

Med tiden blir språken annorlunda. Orden förändras något. Detta händer med hebreiskan liksom med alla andra språk. En sådan liten förändring finner vi i namnet Josua. Ungefär 850 år efter det att Mose skrev sina fem böcker så skrevs Nehemja bok. I Neh 8:17 finner vi namnet Y'hoshua uttryckt på ett annat sätt i den hebreiska texten – det är förkortat till Yeshua יֵשׁוּעַ.

Detta innebär att Yeshua (Jesus) hade samma namn som Josua, Nuns son. Med tanke på innebörden av Josuas namn förstår vi, att det var av stor betydelse för Herren, att ge Messias namnet Yeshua eller Y'hoshua.

I Matt 1:21 berättas det, att Herren talade om för Josef, att Maria skulle föda ett barn. Han talade om för honom, att det var ett alldeles speciellt barn som skulle födas och att han skulle ge honom namnet Yeshua *”ty han skall frälsa sitt folk från deras synder”*. Herren talade till Josef och sade, att detta barn var förkroppsligandet av *”Herren som ska befria, rädda eller frälsa sitt folk från deras synder”*. Josef fick reda på, att denna lilla pojke även hade gudomligt ursprung och att endast han skulle kunna förmedla den andliga frälsning som syndare är i så desperat behov utav.

Det var Josua som fick leda folket in i löfteslandet och han blev i denna mening deras *”frälsare”*. Han fick rädda dem undan allt det hotfulla som var sammanknipat med deras fiender i Kanaans land. Men framför allt gjorde Josua skäl för sitt namn *”Herren skall frälsa”*! Josua visste, att det endast var Herren som kunde rädda och frälsa sitt folk och därför var han så angelägen om, att de skulle förlita sig på Honom.

Översättning och bearbetning: Föreningen Shabbat Shalom

Författare: Ariel Berkowitz, Jerusalem

© Föreningen Shabbat Shalom

Mer info nästa sida!

Shabbat Shalom

שבת שלום

Skatter i Torahn

Nr 50 - 54, årg 13

A

Mersmak?

Du kan också få "Shabbat Shalom" hemsänd i din brevlåda helt utan kostnad.

Utöver kommentarerna till veckans textavsnitt kan du bland annat läsa en aktuell artikel...

Önskar du ett provnummer? Skicka oss ett mejl med namn, adress och telefonnummer, så kommer intressant läsning i din brevlåda om några dagar!

Barn eller barnbarn?

Då kanske du är intresserad av ett nummer av Shabbat Shaloms "Torah-pysse"!?

En liten pysselsida för varje vecka i anslutning till veckans textavsnitt!

Mejla till:

foreningen.shabbat.shalom@gmail.com

